

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK VII.

ČÍSLO 6.

Štábní kapitán p. pl. 18. František ŠANTORA:

Bojové úkoly a organisace čety.

I.

Taktika a způsob použití pěchoty v boji byl již odedávna pod přímým vlivem vývoje všech válečných prostředků a zbraní pěchoty zvláště. Zavedení každé nové zbraně mělo téměř vždy vliv na více nebo méně značnou změnu ve způsobu použití pěchoty v boji a světová válka, která způsobila úplný převrat v dosavadním způsobu vedení války, potvrdila znovu platnost tohoto pravidla. —

Na počátku války v r. 1914 byla u všech bojujících armád nejmenší bojovou jednotkou četa s počtem 30—40 vojinů, vyzbrojených jednotně puškou. — Poněvadž války vedené koncem XVIII. a počátkem XIX. století ustavičně zdůrazňovaly, jaký nesmírný vliv má mohutnost palby na úspěšný vývoj boje a postup pěchoty, byla taktika čety a pěchoty vůbec diktována nutností, umístiti v prvním palběném sledu tolik vojinů, aby byla získána převaha palby nad nepřítelem a umožněn postup až ke konečnému cíli útoku — k zteči. Nutnost docíliti co možná největší hustoty palby a částečně i obava před proražením na slaběji hájených místech, měla za následek boj v jednotných nepřetržitých liniích — rojnicích — ve kterých útočili vojini jeden vedle druhého s malými nebo většími rozstupy, při čemž zvětšení rozstupů znamenalo zmenšení hustoty palby a zmenšení rozstupů opět zvětšení ztrát. Mezery, které vznikly ztrátami za boje a nemohly býti ihned doplněny, byly pro bojující neustálým nebezpečím, poněvadž prostor před nimi nebyl vůbec ostřelován, a byla proto zřejma nutnost útočiti v několika liniích, aby ztráty linie útočící a mezery ztrátami vzniklé mohly býti ustavičně doplňovány zálohami: tento liniový způsob útočného boje byl pak přenesen i do boje obranného a systém zákopů budován byl na téměř základě. —

Výzbroj pěchoty, jak již řečeno, v této době byla jednotná: každý vojin vyzbrojen byl puškou s bodákem, ale tato jediná zbraň pěchoty (čety, roty), zavedená na počátku světové války u všech bojujících armád, brzy nepostačovala a ukázala se zvláště nedostačnou v období zákopového boje, který započal koncem roku 1914 a počátkem r. 1915. Jednotkám, vyzbrojeným jednotně puškou scházela průbojnost a útok na silněji opevněnou posici stal se bez možnosti dělostřelecké přípravy téměř nemožným. — Palba z pušek byla při útoku na nepřítele, ukrytého v zákopech (pro plochost dráhy letu střely) téměř neúčinnou, a útok i zdárně provedený měl za následek ohromné ztráty, nepoměrné k dosaženému výsledku. —

Hledána byla proto nová zbraň, která by umožnila nebo usnadnila boj v zákopech, t. j. umožnila zasáhnouti i nepřítele ukrytého v zákopu; touto novou zbraní stal se ruční granát, zdokonalený moderní technikou ve zbraň neobyčejně účinnou a nepostradatelnou v boji zblízka. Ruční granáty byly sice známy a užívány již

dříve (válka rusko-japonská v r. 1904/1905), byly to však jen granáty improvisované, primitivní, které pro nebezpečí při zacházení s nimi nemohly býti prakticky hromadně upotřebeny. — Teprve ve světové válce zdokonalen byl ruční granát tak, že stal se, zvláště později, jednou z nejoblíbenějších zbraní pěšáka. —

K ručnímu granátu připojil se později granát puškový, který způsobem použití — střelbou na 180 m — stal se vhodným doplňkem ručního granátu; pěchota získala v něm zbraň, která působila nejen značným dojmem morálním, ale byla schopna způsobiti značné hmotné ztráty i nepříteli dobře ukrytému v zákopech. — Puška nebyla více jedinou zbraní pěšáka a doplňkem výzbroje stal se ruční a puškový granát. —

Zavedením ručního granátu změnila se sice částečně taktika pěchoty, ale jen u určitých speciálních jednotek, které byly jimi vyzbrojeny: byly to úderné oddíly různého sestavení, které tvořeny byly ve všech armádách, a lišily se výzbrojí i speciálním výcvikem od ostatní pěchoty. — Na celkový způsob boje pěchoty doplnění výzbroje ručními a puškovými granáty nemělo velký vliv, zvláště proto, že bylo na ně s počátku pohlíženo s nedůvěrou, a používání jich, vyjímajíc uvedené speciální oddíly, bylo dosti omezeno. —

Rozhodující vliv na způsob boje pěchoty mělo vyzbrojení pěchoty samočinnými zbraněmi, t. j. lehkými a těžkými kulomety. Ačkoliv kulometry různého druhu jsou zbraní, jejíž použití datuje se již od roku 1880—1890, byl význam jejich až do světové války podceňován: vyzbrojení pěchoty třeba i těžkými kulomety nebylo na počátku světové války v žádném poměru k jejich důležitosti, která byla plně oceněna teprve za bojů v roce 1914—1915, kdy bylo započato s horečným doplňováním výzbroje pěchoty těžkými kulomety a hledáním vzoru lehkého kulometu, kterého by bylo možno pro pěchotu použiti. — Byly sice lehké kulometry známy již před světovou válkou (lehký kulomet Madsenův, zavedený již před válkou rusko-japonskou v Dánsku, lehký kulomet Hotschkissův a Lewisův), ale v žádné z bojujících armád nebyl lehký kulomet zaveden u pěchoty; užívalo se jich hlavně u letectva, obrněných automobilů a pod. — Teprve na počátku bojů v r. 1916 byl použit Francouzův lehký kulomet u pěchoty ve větším měřítku (kulometná puška — Fusil mitrailleur). Dosažené výsledky dokázaly ihned, jak důležitou a neocenitelnou zbraní pro pěchotu je lehký kulomet. Jeho zavedení mělo pak přímý vliv na zrušení lineární taktiky pěchoty a zavedení taktiky skupin.

O významu a důležitosti lehkého kulometu pro pěchotu, ovšem takového vzoru, který by vyhovoval všem kladeným požadavkům na samočinnou zbraň, není ani zapotřebí se zmiňovati, poněvadž snaha a úsilí věnované zdokonalení této zbraně svědčí o tom, že pro budoucí válku považuje se prozatím za jednu z nejdůležitějších zbraní pěchoty.

Pro dnešní způsob boje stal se lehký kulomet zbraní nezbytnou, a změny prováděné po ukončení světové války ve cvičebních řádech pěchoty všech armád mají hlavně účel zajistiti a dosáhnouti nejlepších výsledků při použití lehkého kulometu v boji.

II.

Před řešením otázky, jaké úkoly očekávají četv v budoucí válce, chtěl bych podotknouti, že nebude v této úvaze brán zřetel

na ty možnosti, které se mohou v této válce vyskytnouti. Ve vynalézání různých nových bojových prostředků a ve zdokonalování těch, kterými byly národy vyzbrojeny v poslední válce, pokračuje se i nyní a není možné brát zřetel na ty zbraně, kterými budou armády příště snad disponovati. Dalekosáhlé použití letectva, tanků, bitevních plynů a snad i využití elektřiny pro boj, může dáti příštím válkám zcela jiný ráz, nežli na jaký se nyní armády připravují. Ale jako vždy, bude i zde zapotřebí, aby byly tyto zdokonalené nebo nové válečné prostředky nejdříve prakticky vyzkoušeny, a první boje budou pravděpodobně vedeny přibližně stejným způsobem, jakým byly vedeny boje ku konci světové války. —

Bude tedy i v příští válce pěchota hlavním činitelem boje a otázka výzbroje a složení pěších jednotek nesmí býti proto opomíjena. —

Zavedením lehkého kulometu u pěchoty byl úplně změněn její způsob boje. Pěchota, která až dosud bojovala téměř vždy v jednotlivých nepřetržitých liniích, obdržela zbraň, která byla sama schopna zastati úlohu většího počtu pušek a mohutností a účinností palby učinila nepřetržitou linii vojinů zbytečnou, ba i nemožnou. — Skupiny, vyzbrojené lehkým kulometem mohly býti dávány na větší vzdálenost od sebe, aniž by, jako tomu bylo dříve, vznikaly v prostoru mezery nedostatečně ostřelované, kterými by nepřítel mohl proniknouti; naopak, křížením a soustřeďováním palby lehkých kulometů na jednotlivá místa terénu stával se terén téměř neproniknutelným. Tam, kde dříve bylo zapotřebí spousty vojinů, stačilo nyní několik malých skupin vojinů, vyzbrojených lehkými kulomety. —

Možnost ovládnouti terén palbou lehkých kulometů dala podnět k utvoření bojových skupin a složení bojové skupiny řešeno v tom smyslu, aby byla pokud možno úplně samostatná. Proto byla původně jako základní jednotka vzata poločeta s počtem 21 vojinů, sestavená z družstva střeleckého a družstva úderného a vyzbrojena všemi zbraněmi jsoucími k dispozici, t. j. lehkým kulometem, kůskami a bodly, ručními a puškovými granáty. Četa tedy sestávala ze dvou bojových skupin, poločet, a poměr zbraní v četě byl tento: ve střeleckých družstvech (mimo velitele družstev) 10 mužů obsluhy lehkých kulometů a 8 granátníků s puškovými granáty, v úderných družstvech čtyři 18 úderníků. Četa měla tedy 2 lehké kulomety, a měla také dostatečný počet pušek, ručních i puškových granátů. Každá bojová skupina čtyři měla s technického hlediska všechny vlastnosti, které od ní mohly býti požadovány, t. j. dostatečnou mohutnost palby, dostatečnou průbojnost při útoku i obraně v terénu volném i ve válce zákopové; scházela jí však jedna vlastnost nezbytná k tomu, aby bojová skupina byla dokonalá, a to byla dostatečná pohyblivost a schopnost manévru. Poločeta jako bojová skupina ukázala se býti nejen příliš těžkopádnou a nepohyblivou, ale i řízení poločety v boji ukázalo se příliš obtížným pro nedostatek schopných velitelů poločet. Aby bojová skupina vyhověla plně svému úkolu v boji, musí míti nezbytně všechny uvedené vlastnosti, t. j. dostatečnou mohutnost palby, dostatečnou průbojnost, schopnost manévru a pohyblivost. Možnost řízení bojové skupiny musí býti v odpovídajícím poměru s možností výcviku velitelů bojových skupin (družstev) a zároveň musí býti brán zřetel na to, aby řízení čtyři v boji, jako jednotky,

kde velitel řídí podle možnosti boj všech bojových skupin, nepřesahovalo schopnosti velitelů čet — důstojníků v záloze.

Z uvedených příčin nebyla ponechána poločeta jako bojová skupina: počet vojáků v bojové skupině bylo nutno zmenšiti, aby se stala pohyblivější, a vzato proto za základní jednotku družstvo s počtem 13 vojáků, sestávající z roje úderného a roje střeleckého, a vyzbrojené rovněž všemi uvedenými zbraněmi. Tím bylo dosaženo dvojího zlepšení, to jest větší pohyblivosti bojové skupiny, větší schopnosti manévru čety a větší mohutnosti palby v četě, jejíž palebné prostředky rozmnoženy o 1 lehký kulomet. —

Výcvik velitelů družstev stal se jednodušší (než-li velitelů poločet), aniž by řízení čety v boji bylo veliteli čety stíženo a znesnadněno.

Sestavení čety ze tří družstev bylo provedeno původně ve Francii, ale již při vydání nového francouzského cvičebního řádu pro pěchotu v roce 1920, který jako základní prvek boje pěchoty uvádí družstvo, jehož stav nemůže býti menší než-li 10 lidí, bylo předvídáno, že bude snad v budoucnosti nutno tento stav ještě zmenšiti. Zmenšiti ovšem tak, aby družstvo zůstalo bojovou skupinou, t. j. aby neztratilo žádné z vlastností, které jsou pro bojovou skupinu příznačné. —

Šlo nyní o to, jak daleko může se jíti se zmenšováním početního stavu družstva jako bojové skupiny a jaký vliv tato redukce bude míti na jeho bojovou zdatnost. A tu přicházíme k tomu úsudku, že má-li družstvo zůstatí bojovou skupinou, nemůže býti za dnešních poměrů jeho stav redukován, a že všem podmínkám, kladeným na bojovou skupinu, t. j. mohutnosti palby, průbojnosti, přiměřené pohyblivosti a schopnosti manévru vyhovuje poměrně nejlépe družstvo se stavem 13 vojáků, sestavené podle nyní platného cvičebního řádu pro pěchotu. Malá jest u družstva pouze průbojnost, poněvadž obsluhou lehkého kulometu, jeho zásobováním a střelením puškových granátů jest zaměstnáno tolik vojáků, že k provedení zteče zbývají pouze 4 a s velitelem družstva 5 vojáků. — Počet 6 vojáků ve střeleckém roji vyhovuje tak dalece potřebě (když se střelivem v boji neplýtvá), ale počet 6 vojáků v úderném roji jest spíše nedostatečný — zejména proto, že dva granátníci se ukončení útoku — zteče — pro svoji speciální úlohu neúčastní. Jest tedy zřejmo, že na další zmenšování početního stavu bojové skupiny nelze pomýšleti; ale ani zvýšení stavu není přípustné, poněvadž by zavinilo opět nedostatek pohyblivosti. —

Byl proto učiněn návrh na sestavení čety z pěti družstev a to dvou družstev střeleckých a tří družstev úderných (družstvo střelecké, sestávající z velitele a 7 vojáků obsluhy i lehkého kulometu a družstvo úderné, sestávající z velitele a 7 úderníků). Tímto sestavením čety zmizelo by družstvo jako bojová skupina, poněvadž ztratilo by jednu z nejdůležitějších vlastností bojové skupiny — samostatnost — a bojovou skupinou ve vlastním smyslu slova stala by se četa, t. j. podle slov cvičebního řádu největší jednotka pěchoty, která může ještě manévrovati za přímého velení svého velitele.

Po poločetě, která pro přílišnou těžkopádnost a obtíže při řízení v boji nahrazena byla družstvem, měla by následovati četa jako bojová skupina. Bylo by logické zrušiti poločetu a zaváděti četu jako základní prvek boje pěchoty? Nevýhody, které byly u poločety, byly by i u čety: těžkopádnost a obtíže při řízení čety v boji

budou ještě větší. Celkový poměr zbraní jest u čety se dvěma poločetami a u čety s pěti družstvy téměř stejný a jedinou výhodou čety s 5 družstvy, t. j. možnost lepšího a rychlejšího rozčlenění, vyvážily by obtíže při manévrování a obtíže při řízení čety. — Snad byla by tato sestava výhodná v tom případě, kdyby mohly pěší prapory počítati vždy s přidělením tanků a kdyby byly vyzbrojeny daleko větším počtem těžkých kulometů, ale jest i tehdy pochybné, mohou-li těžké kulomety nahraditi pěší četě a rotě zmenšení vlastních palebných prostředků o 1 lehký kulomet v četě. Četa se 2 poločetami měla také tu výhodu, že každá bojová skupina měla zde svého velitele (velitele poločety), takže řízení čety bylo pro velitele čety daleko snazší, než-li by bylo u čety s pěti družstvy. Porovnáním čety s třemi a čety s pěti družstvy, vyniknou pak zvláště četné nevýhody této poslední kombinace; jest tedy sestavení čety se třemi družstvy podle nyní platného cvičebního řádu pro pěchotu nejlepší ze tří kombinací, které doposud byly vzaty v úvahu a pravděpodobně nebude žádná lepší kombinace v dohledné době možna. —

Boj čety, jako každý boj vůbec, bude se skládati z podniků útočných a podniků obranných. Pomineme-li úplně pravidelný boj zákopový, z toho důvodu, že v obraně jest větší počet kulometů vždy výhodnější a o výhodě čety se 3 lehkými kulomety není zapotřebí se zmiňovati, dospějeme k názoru, že jest třeba řešiti otázku sestavení čety téměř výhradně se stanoviska boje útočného. — Hlavním činitelem v obraně jest mohutnost palby a vytvoření co možná nejdokonalejšího palebného plánu; mohutnost palby převládá u čety se třemi lehkými kulomety, při čemž hlavní nesnáz tohoto složení, t. j. obtížné zásobování střelivem, zde úplně odpadá, poněvadž každý lehký kulomet umístěný v zákopu může míti přímo u sebe libovolné množství střeliva, které jest v zákopu připraveno. — Při tomto způsobu boje zvyšuje se i průbojnost družstva u čety: k údernému roji mohou býti připojeni i pomocníci, jimž úkol zásobování lehkého kulometu střelivem nepřekáží nikterak v tom, aby se činně účastnili boje.

Hlavní pravidlo obranného boje, t. j., že obrana nesmí býti nikdy úplně trpná a že má se použiti každé příležitosti k akci útočné, potvrzuje znovu nutnost, posuzovati otázku složení čety výhradně se stanoviska boje útočného. —

Útočný boj čety sestává z několika období: jest to:

1. přibližování,
2. zjednávání dotyku,
3. útok se ztečí,
4. pronásledování nepřítelů a organizace dobytého terénu.

Úlohou velitele čety ve všech obdobích jest řídit podle možnosti postup nebo útok všech svých družstev a řízením palby a pohybu družstev snažiti se stůj co stůj dosáhnouti splnění úkolu, který má četa v mezích roty. — Nová organizace čety s 5 družstvy vyžadovala by velitelů čet, kteří by byli schopni řídit a ovládati ve všech obdobích boje všech 5 družstev. Tato úloha byla by v poměru s dosavadní úlohou velitele čety daleko obtížnější a nesnadnější a vyžadovala by mnohem důkladnějšího praktického jejich výcviku. Nemluvíme zde o důstojnících a rotmístrech aktivních, poněvadž většina velitelů čet bude v případě války ze stavu důstojníků záložních a jest otázkou, zda-li při poměrně krátké službě dosáhne jejich výcvik takové dokonalosti, aby mohli v pří-

padě války konati svoji úlohu se zdarem. Úloha velitele čety není dnes tak jednoduchá jako tomu bylo před světovou válkou, kdy hlavní důraz byl kladen na pořadová cvičení a taktické vedení čety bylo tak jednoduché, že pro výcvik záložního důstojníka stačil úplně jeden rok činné služby vojenské.

Dnes vyžaduje boj čety velitelů, kteří musí mít nejen dostatečné vědomosti teoretické, ale i schopnost využití těchto vědomostí prakticky a tu jest nutné, aby velitel čety měl nejen velice vyvinutý smysl pro chápání situace, úlohy a terénu, ale aby dovedl své prostředky vzhledem k těmto okolnostem správně rozdělit a využití a dáti svému rozhodnutí formu jasného a přesného rozkazu.

Ale dosavadní zkušenosti s poddůstojníky aspiranty ukazují, že jim schází hlavně snaha, aby si osvojili za své služební doby dostatek praktických schopností. Závěrečné zkoušky aspirantů dokazují, že najde se velice málo skutečně dobrých velitelů čety a že nestačí dosavadní služební doba k tomu, aby byly v nich vyvinuty potřebné vlastnosti, hlavně schopnosti rozhodování se a řízení boje čety. — Je-li tato okolnost důležitá již při řízení čety se třemi družstvy, bude jistě daleko důležitější u čety s pěti družstvy, kde velitel čety musí řídit součinnost všech družstev čety, i. j. součinnost družstev úderných s družstvy střeleckými, a kde nedostatek praktických schopností u velitele čety mohl by býti v mnohých případech katastrofální.

Tak jest tomu již dnes, při presenční 18měsíční službě: jaký bude výcvik aspirantů při nastávající presenční službě 14měsíční?

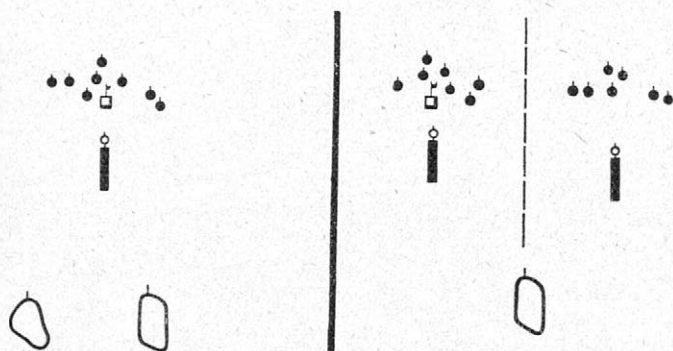
Nevýhoda tato byla by zdánlivě vyrovnána tou výhodou, že výcvik velitelů družstev zdál by se býti jednodušším a nevyžadoval by u poddůstojníků takových schopností jako nyní, kdy velitel družstva řídí bojovou skupinu se stavem 13 vojáků (družstvo), vyzbrojenou třemi různými druhy zbraní. Tato výhoda by byla zvláště důležitou, poněvadž již nyní jeví se citelný nedostatek poddůstojníků vůbec a schopných poddůstojníků zvláště. Schopní vojáci jsou totiž dnes větším dílem zaměstnáni v kancelářích nebo umístěni jako řemeslníci v dílnách, a kteří zůstanou u rot, jsou po 6měsíční činné službě propuštěni na trvalou dovolenou.

Ale podotkl jsem již, že tato výhoda by byla jen zdánlivou, poněvadž ve skutečnosti byl by výcvik velitelů družstev stejně obtížný jako dosud. Poddůstojník nemůže býti vycvičen jen jako velitel střeleckého družstva, nebo velitel družstva úderného: právě tak, jako musí býti každý voják vycvičen pro každou úlohu v družstvu, musí býti i on schopen řídit boj jak družstva střeleckého, tak i družstva úderného. — Bylo by pro něho ovšem daleko snazší ovládati v boji 7 vojáků místo 12, za to však musil by býti samostatnější, poněvadž by byl nucen řídit boj svého družstva v souladu s činností ostatních družstev čety, nespoleháje se na pokyny a rozkazy velitele čety, které v mnohých případech neobdrží, nebo neobdrží včas. Veliteli čety bude zřídka kdy možné řídit boj čety do všech podrobností, dávati všem pěti družstvům rozkazy k pohybu a palbě, a velitelé družstev budou nuceni sami vycititi vhodný okamžik k provádění pohybu; k zahájení a přenášení palby na různá místa, a k provádění všech malých akcí nutných při boji čety.

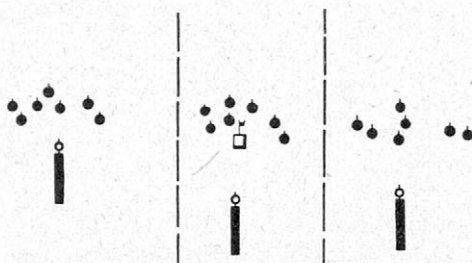
Kombinace pohybu a palby, která jest nyní prováděna samostatně každým družstvem, využívajícím ovšem případné podpory

družstev sousedních, byla by soustředěna v četě a vyžadovala by nadprůměrných schopností jak velitelů čet, tak i velitelů družstev: jest však velice pochybné, zda-li za dnešních poměrů, kdy většina schopných poddůstojníků jest v činné službě 12 měsíců (z nichž $\frac{1}{2}$ připadá ještě — alespoň ve větších posádkách — na strážní službu), jest vůbec možné vycvičiti poddůstojníka tak, aby mohl

**Přibližovací tvary čety (se třemi družstvy)
v prvním sledu.**

- a) Četa s jedním družstvem v prvním a dvěma družstvy v druhém sledu. b) Četa s dvěma družstvy v prvním a jedním družstvem v druhém sledu.

- c) Četa se všemi třemi družstvy v prvním sledu.

Obr. č. 1a.

své místo jako velitel družstva skutečně s úspěchem zastávat. — Jest proto velikou výhodou sestavení družstva z roje střeleckého a roje úderného, kde řízení pohybu a palby v družstvu jest věci částečně mechanickou, která se dá nacvičiti dosti snadno: praktické řízení družstva v boji podle nacvičených mechanických rozkazů a pohybů nemůže býti pak příliš obtížné.

V boji bude pak jistě snazší řídit pohyb a palbu ve skupině 13 vojáků, která má jak základní prvek palby — lehký kulomet — tak i jistý počet průbojných jednotek — úderníků, než-li prováděti tuto kombinaci v četě se stavem 40 vojáků. — Jest tedy se zřetelem na práci velitelů přijatý již způsob sestavení čety rozhodně výhodnější nežli složení čety z pěti družstev podle posledního návrhu. —

Přejdeme nyní k jednotlivým obdobím útočného boje. Jest to:
1. **Přibližování;** při tomto období boje rozlišujeme dva případy:

a) četa jest v prvním sledu roty dříve než-li jest zjednáán dotyk s nepřítelem;

b) četa jest v druhém nebo třetím sledu roty nebo vůbec za vlastními jednotkami, které mají zjednatí dotyk s nepřítelem.

Ad a). V prvním případě jest úlohou čety prohledati hlavní části terénu v přikázaném úseku hlídkami, aby oddily, jež jsou v druhých sledech, nebyly rušeny v pohybu a byly chráněny před překvapením. — Podle cvičebního řádu pro pěchotu jsou těmito dotykovými hlídkami družstva prvního sledu: postupují tak, že úderné roje těchto družstev jdou v určité vzdálenosti před střeleckými roji, rozvinuty podle potřeby v rojnici, a prohledávají všechny části terénu. Střelecké roje těchto družstev jdou v zástupu za svými údernými roji. —

Velitel čety vede za přibližování své čelní vedoucí družstvo nebo úderný roj tohoto družstva. Ostatní družstva řídí pak svůj pohyb podle něho. Jest tedy vedení čety za přibližování velice jednoduché, počet vojinů jest v úderných rojích úplně dostatečný, aby prohledali terén i tehdy, když má četa chrániti celý úsek roty, a rozčlenění čety jest dokonalé, poněvadž, jsou-li všechna družstva rozčleněna v roje, nemá žádná skupina více než-li 6 vojinů. Přitom mohou býti všechny úderné roje podporovány svými střeleckými roji, které za nimi v určité vzdálenosti následují a které mohou zasáhnouti do boje v každém okamžiku na přímý rozkaz velitelů družstev. Při dostatečném stupni výcviku jest tato souhra věcí poměrně jednoduchá a snadná.

Četa se třemi družstvy zaujímá při přibližování dříve, nežli jest zjednáán dotyk s nepřítelem, tvary uvedené na obrazci číslo 1a. — Tvary tyto jsou sice uvedeny ve cvičebním řádu, ale uvádím je pro srovnání s rozčleněním čety s pěti družstvy.

Z téže přílohy vidíme, že dotykovými hlídkami budou u čety s pěti družstvy za přibližování úderná družstva čety: počet úderných družstev, která budou dána do prvního sledu, byl by určen zásadami, platnými i pro četu se třemi družstvy, t. j. šířkou úseku, který má četa chrániti, možností srážky s nepřítelem a terénem. Vedení čety za přibližování bylo by také snadné, prohlídka terénu může býti ještě dokonalejší, poněvadž velitel úderného družstva disponuje sedmi vojiny místo pěti: rozčlenění čety bude snad v mnohých případech dokonalejší než-li u čety se třemi družstvy, poněvadž četa rozčlenění se přímo, již při zahájení postupu, na pět skupin po 8 vojínech, a rozčlenění družstev v roje podle rozkazů velitelů družstev zde odpadá. (Viz obr. č. 1b.) — Použití lehkých kulometů by bylo dvojí:

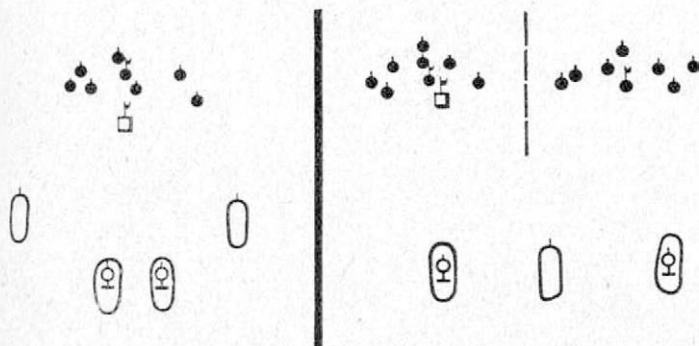
a) velitel čety přidělí lehké kulometry (střelecká družstva) jednotlivým úderným družstvům;

b) velitel čety ponechá sobě obě střelecká družstva v druhém sledu čety jako svoji zálohu.

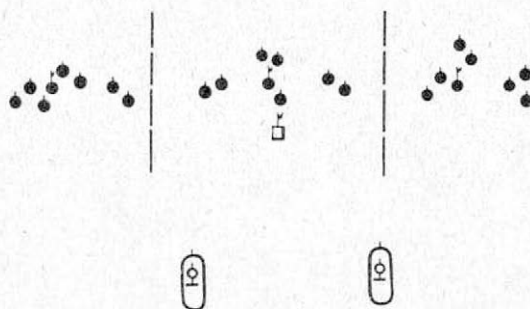
V prvním případě budou v četě 2 bojové skupiny sestavené z družstva úderného a družstva střeleckého (obdobné s družstvem o 2 rojích — jen s vyšším stavem) a 1 úderné družstvo bez lehkého kulometu. Takto utvořené bojové skupiny, které budou míti stav 16 vojinů, budou míti téměř tytéž nevýhody, které měla dříve poločeta a mimo to bude jim scházeti velitel, který by měl dostatečnou praxi v řízení a ovládání takové skupiny.

Druhý případ byl by daleko výhodnější: velitel čety měl by možnost disponovati podle potřeby oběma svými lehkými kulomety a soustřediti jejich palbu na kterékoliv místo terénu. — Obtížné

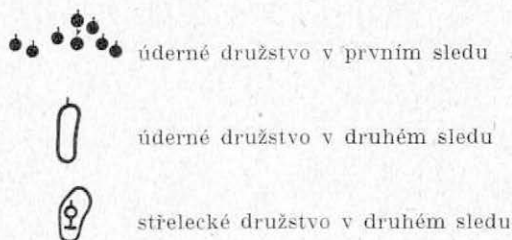
Četa s pěti družstvy za přibližování v prvním sledu.

- a) Četa s jedním družstvem v prvním a čtyřmi družstvy v druhém sledu. b) Četa s dvěma družstvy v prvním a třemi v druhém sledu roty.

- c) Četa s třemi údernými družstvy v prvním a dvěma střeleckými družstvy v druhém sledu.

Obr. č. 1b.

by zde jen bylo řídit pohyby těchto střeleckých družstev takovým způsobem, aby bylo možno v jakémkoliv terénu podporovati palbou lehkých kulometů kterékoliv z družstev úderných, překvapených palbou nepřítele. Veliteli čety, který musí četu za přibližování vésti,

což znamená, že musí býti u vedoucích úderného družstva, nebude v případě, kdy četa se dostane do nepřátelské palby, možno vydati včas příslušné dispoice a rozkazy všem velitelům družstev, zvláště pak ne velitelům družstev střeleckých, která budou od něho dosti vzdálena; může se proto lehce stát, že lehké kulomety nezasáhnou včas do boje a postup čety může býti v mnohých případech vážně ohrožen. —

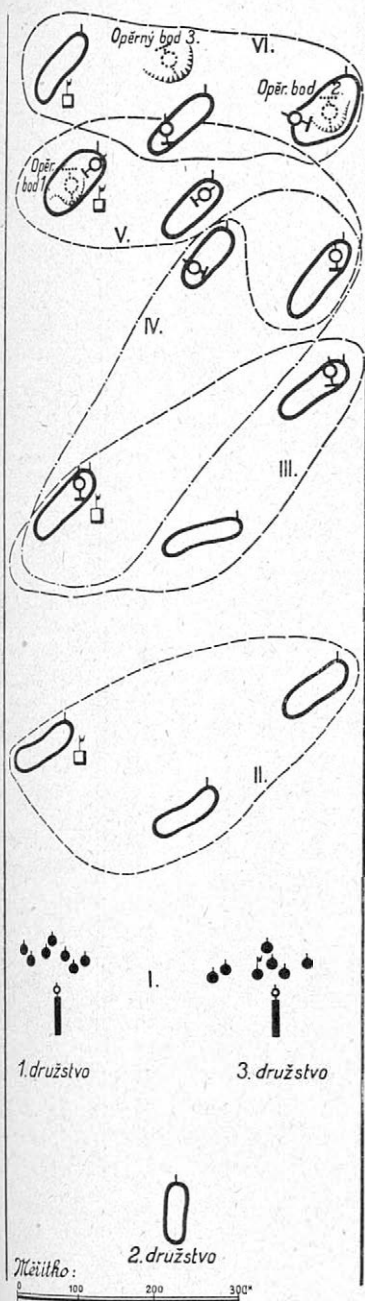
Ad b). Je-li četa v druhém nebo třetím sledu rot, má velkou možnost způsobů rozčlenění, aby mohla využití terénu a aby její rozčlenění odpovídalo úkolu čety a dané situaci. Již ve cvičebním řádu jest mnoho příkladů a z příkladů tam uvedených, jsou možné ještě mnohé kombinace jiné, takže veliteli čety jest možné rozčleniti četu takovým způsobem, aby vyhovovalo všem požadavkům, jež podle dané situace čety na ni klademe.

Při tom zbývá vždy veliteli družstva povinnost, rozčleniti družstvo podle potřeby v roje. I při tomto rozčlenění čety v 6 skupin, není vedení čety pro velitele nijak obtížné a při přechodu z přiblížování do boje není zapotřebí žádných velkých dispoic a změn v rozestavení čety: tato okolnost jest zejména důležitá proto, že vydávání rozkazů a provádění změn v rozestavení družstev bude v případě, kdy se četa dostane do nepřátelské palby velice obtížné a často vůbec nemožné. — Jest jistě veliký rozdíl v tom, má-li velitel čety v takovémto okamžiku dáti rozkaz třem družstvům (sám nachází se u jednoho družstva), nebo pěti družstvům; poslední případ vyžadoval by dostatek volného času, který velitel čety asi vždy míti nebude a dostatečný počet spojek. Bez těchto rozkazů, které velitel čety asi nebude moci včas vydati, nebude míti rozmístění čety ten ráz, jaký by okolnosti vyžadovaly a jaký by si přál i velitel čety sám. O spojení v četě, které jest jistě jednou z nejdůležitějších věcí při řízení čety, bude konečně promluveno zvláště. Účelem této stati jest jen dokázati, že za přiblížování jest dosavadní způsob sestavení čety mnohem výhodnější; malé výhody, které by snad poskytl složení čety z pěti družstev, nevyvážily by nevýhody tohoto sestavení. —

2. Zjednáni dotyku. Při tomto důležitém období útočného boje má četa v prvním sledu rot úkol pronikati po přiblížení se k nepřátelským krycím oddílům jejich postavením tak daleko, dokud nenarazí na souvislou přehradu nepřátelské palby, která znemožní jí další postup bez získání převahy palby nad nepřítelem, t. j. bez dalšího zesílení palebného sledu a podpory těžkých kulometů dělostřelectva nebo tanků. Toto pronikání mezi jednotlivými opěrnými body bude se větším dílem prováděti již bez přímých rozkazů velitele čety, což jest při rozčlenění čety do šířky a do hloubky v nepřátelské palbě snadno vysvětlitelné. Velitel čety bude zde již bez přímého vlivu na pohyb a palbu svých družstev a může řídit boj jen činností a působením toho družstva, u kterého byl v době zahájení boje.

Toto pronikání mezi jednotlivými nepřátelskými opěrnými stanovišti jest u čety se třemi družstvy ulehčeno právě tím, že každé družstvo jest samostatnou bojovou skupinou, jejíž velitel má sám k dispoici lehký kulomet, jehož palby může užiti právě na ta místa, která jeho postup nejvíce ztěžují. Střídání pohybu a palby jest možné již v družstvu a zůstává v rukou velitele druž-

Zjednávání dotyku četou s třemi družstvy.

6. První družstvo útočí dále ve svém směru: třetí družstvo zahájí palbu na op. bod č. 3, na které provádí zteč 2. družstvo a postupuje pak dále.

5. První družstvo provádí zteč na op. bod č. 1 a zahájí palbu na op. bod 3 po provedení zteče: druhé družstvo přenáší palbu na op. bod 2.

4. Druhé družstvo prosakuje až do boku op. bodu č. 1 a zastaveno palbou z op. bodu 3 soustřeďuje palbu kul. na op. bod č. 1, zatím co úderný roj tohoto družstva poutá palbou op. bod č. 3.

3. První a třetí družstvo jsou zadržovány v útoku účinnou palbou op. bodu č. 1 a 2, první družstvo jest úplně zastaveno. Velitel čety dává rozkaz druhému družstvu k útoku v mezeře mezi oběma op. body a k palbě lehkého kulometu tohoto družstva na op. bod č. 1.

2. Četa v palbě opěrného bodu č. 1 a 2 útočí: první družstvo na op. bod č. 1, 3. družstvo na op. bod č. 2, druhé družstvo v druhém sledu za středem.

1. Četa za přibližování s dvěma družstvy v prvním a jedním družstvem v druhém sledu.

Viz legendu na obr. č. 2 b.

Obr. č. 2 a.

stva, aniž by tím velitel družstva zírácel možnost využití k postupu palbu sousedních družstev a naopak podporovati opět v příhodných chvílích palbou vlastního lehkého kulometu jejich postup.

Jsou to tedy velitelé družstev, kteří samostatně pronikají až na takovou vzdálenost, kde převahou nepřátelské palby jsou zastavení a teprve v tomto okamžiku počíná činnost velitele čety, který použitím družstva druhého sledu — záložního — hledí umožniti další postup družstev zastavených. Jest tedy právě tento třetí lehký kulomet prostředkem, který dává veliteli čety možnost působiti na vývoj boje a prováděti ty malé manévry, které v mezích čety mohou býti nutny.

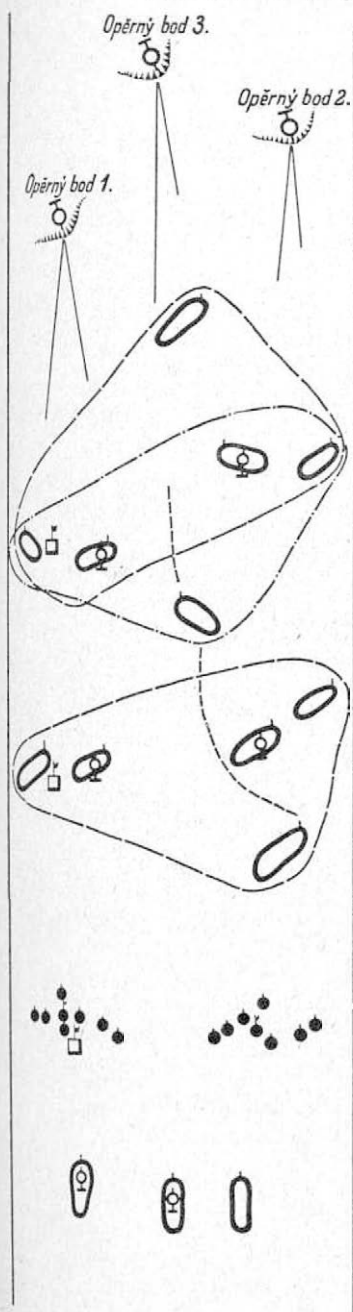
Jako příklad uvádím útok čety ve dvou sledech podle obrazu čís. 2a. Byl-li velitel čety (se třemi družstvy) za přibližování u prvního družstva (četa ve dvou sledech, s prvním a třetím družstvem v prvním sledu, druhým družstvem v druhém sledu), zůstává v době zahájení boje u tohoto družstva a boj vyvíjel se tím způsobem, že první a třetí družstvo střídáním palby a pohybu hledělo se dostatí co nejbližší k opěrnému bodu 2. — Jest zde tedy potvrzeno, že přechod z přibližování k útoku jest u čety se třemi družstvy úplně přirozený, a nevyžaduje žádných změn v rozestavení družstev. Tato dvě družstva útočí tak daleko, až palba z opěrných bodů čís. 1 a 2 stane se tak účinnou, že postup těchto dvou družstev zastaví —

Veliteli čety jest nyní možné, aby dal znamením veliteli druhého družstva rozkaz k přechodu do palebného sledu a po dosažení tímto družstvem palebného sledu soustředí palbu prvního a druhého družstva na opěrný bod čís. 1. Tím umožní další postup prvního družstva: druhé družstvo střídá palbu s pohybem a prosakuje mezerou mezi opěrnými body čís. 1 a 2, dokud není zastaveno palbou z opěrného bodu č. 3. Třetí družstvo jest zatím zastaveno palbou opěrného bodu čís. 2, které však zároveň svou palbou poutá tak, že nemůže přenéstí palbu na postupující družstva, aniž by se tím uvolnil postup třetího družstva. Druhé družstvo, které bočnou palbou podporuje první družstvo, umožní tím tomuto družstvu dostatí se až na ztečnou vzdálenost a provéstí zteč: po provedení zteče opěrného bodu č. 1 útočí první družstvo dále ve svém směru, zatím co druhé přenesé palbu svého lehkého kulometu na opěrný bod č. 2, aby umožnilo další útok a zteč třetího družstva: po provedení tohoto úkolu útočí opět druhé družstvo na opěrný bod č. 3, podporováno palbou prvního nebo třetího družstva, a četa útočí tímto způsobem tak daleko, dokud není zastavena souvislou a mocnou palbou nepřítelovou.

Uvedený příklad jest sice jen schematickým znázorněním útoku čety a musí býti vždy přizpůsoben poměrům, které v každém boji jsou jiné, přece však dává velitelům čet jasný příklad vedení čety v boji a nevyžaduje od nich více, než-li jest za dnešních poměrů možné od nich očekávati.

Při sestavení čety z pěti družstev není tento obraz ani zdaleka tak jasný (viz obraz č. 2b). Vrátime-li se k uvedenému příkladu, vidíme, že i v tom případě, kdy podaří se veliteli čety rozmístiti vhodně všechna družstva, budou zde vlastně jen dvě bojové skupiny; každá s družstvem střeleckým a družstvem úderným: tyto dvě bojové skupiny budou útočiti na opěrné body čís. 1 a 2. Úderná družstva těchto bojových skupin mohou sice v příznivém

Zjednávání dotyku četou s pěti družstvy.

4. Zál. družstvo zastaveno palbou op. bodu č. 3; celá četa ješit tím zastavena ve svém útoku.

3. Obě skupiny prvního sledu jsou zastaveny účinnou palbou op. bodu č. 1 a 2; záloha družstev útočí mezerou mezi opěr. body.

2. Četa v palbě nepřát. opěrných bodů č. 1 a 2 útočí: jedno úd. družstvo s jedním stř. družstvem na op. bod č. 1, jedno úd. a 1 stř. družstvo na op. bod č. 2. Jedno úd. družstvo v záložním sledu čety.

Četa s pěti družstvy za přibližování: 2 úderná družstva v prvním, 2 střelecká a 1 úderné družstvo v druhém sledu čety.

Legenda:

- úderné družstvo jako dotyková hlídka
- střelecké družstvo
- úderné družstvo druhého sledu
- velitel čety

Obr. č. 2 b.

případě podniknouti manévr do boku těchto opěrných bodů, aby se přiblížily až na ztečnou vzdálenost, stane-li se však, že obě tyto bojové skupiny budou zastaveny (což jest možné již proto, že obránce jest vzhledem k úkrytu a menším ztrátám vždy ve výhodě proti útočníku), bude volnému záložnímu údernému družstvu nemožné, podporovati nějak účinně obě bojové skupiny a dopomoci k dalšímu postupu. Zastavení obou střeleckých družstev znamenalo by tedy vlastně zastavení postupu celé čety, aniž může velitel čety tento fakt nějakým způsobem změnit.

Ponechá-li pak velitel čety obě střelecká družstva rozmístěna tak, aby mohla působiti palbou na oba opěrné body, může pak palbou obou lehkých kulometů umožniti postup jednoho úderného družstva: nesmíme však zapomínati, že v tomto případě bude kulomet druhého opěrného bodu tak dalece volný (palba úderných rojů proti němu nemůže být tak účinnou), že bude ztěžovati svojí palbou jak palbu kulometů čety, tak i útok úderného družstva podporovaného palbou těchto kulometů. Zůstane tedy v takovémto případě vždy jeden opěrný bod, který sám neostřelován, může klidně podporovati tenopěrný bod, na který bude útok čety právě soustředěn.

Řízení pohybu a palby v četě bude daleko obtížnější, a zejména bude zde scházeti ta dokonalá souhra, která se při dostatečném stupni výcviku dá dosáhnouti u čety se třemi družstvy. Manévrování se dvěma lehkými kulomety bude velice obtížné a čety budou příliš brzo zastaveny ve svém útoku, aniž mohou nepřítele i poměrně slabšího, ale dobře ukrytého a zásobeného dostatečně střelivem, donutiti k ústupu nebo jej zničiti. — Vezme-li se v úvahu, že prvky v obraně jsou obvykle rozmístěny s většími rozstupy než-li prvky útočící, vynikne zde právě důležitost třetího lehkého kulometu pro četu, vzhledem k usnadnění boje vhodným způsobem jeho použití a zamezení přílišných ztrát u útočících jednotek.

Jest tedy tento třetí kulomet vlastně záložním a manévrovým prvkem velitele čety, který má mu dopomoci k tomu, aby soustředěním palby dvou lehkých kulometů na jedno místo umožnil pronikání družstev až na ztečnou vzdálenost. Jest také nutno vzíti v úvahu i to, že u čety s pěti družstvy neměl by velitel čety vůbec možnost vytvořiti si záložní sled s dostatečnou mohutností palby, aniž by tím nezeslaboval příliš svůj sled útočný. Záložní sled bez lehkého kulometu, t. j. bez dostatečné palebné síly nemá za dnešních poměrů valnou cenu a velitel čety nemůže počítati s tím, že bude pomoci této zálohy míti nějaký vliv na boj. Jest ovšem možné i u čety se třemi lehkými kulomety, že buď zničením lehkého kulometu nebo vyřazením jednoho lehkého kulometu pro nedostatečný počet mužstva (na rozkaz velitele rot), bude přinucena bojovati se dvěma nebo jedním kulometem; to bude však jen výjimka: v takovém případě bojovala by pak četa s pěti družstvy buď jedním lehkým kulometem nebo i bez lehkého kulometu vůbec. Bude tedy vždy v horší situaci než četa se třemi družstvy.

Přejdeme nyní k tomu okamžiku, kdy četa narazí na souvislou přehradu nepřátelské palby, organisuje se v dosažené linii, která má být východiskem k dalšímu útoku a zaujímá tam postavení v přechodné obraně. Úlohou čety zde bude, aby vytvořením dokonalého plánu palby znemožnila nepříteli zmocnití se protiútokem

dobytého terénu. I zde jest tedy v nesporné výhodě četa se třemi lehkými kulomety, které dovolují veliteli čety nejen utvoření záložního sledu s dostatečnou mohutností palby, ale dovolují mu i vytvořiti silnou palebnou přehradu; záložním družstvem může pak podle potřeby podporovati boj družstev prvního sledu — nebo kryti úspěšně jejich ústup. Platí zde tedy totéž, co bylo řečeno o obraně čety vůbec.

3. Útok a zteč. Po uvedení v činnost druhých zbraní, hlavně těžkých kulometů a dělostřelectva a zesílení palebného sledu, provádí četa útok na nepřátelskou posici. Zde přicházíme k situaci, kde projevuje se citelný nedostatek čety se třemi družstvy, t. j. nedostatek útočných prvků u družstva sestaveného podle nyní platných předpisů. Četa provede útok, až na ztečnou vzdálenost k nepřátelským zákopům podle zásad, uvedených již při zjednávání dotyku, ale k provedení vlastní zteče zbývá u družstva příliš malý počet vojinů. Odečteme-li pomocníky, jimž speciální úloha zásobovati lehký kulomet střelivem přikazuje, aby byli rozčleněni do hloubky a odečteme-li granátníky, zaměstnané střelbou puškových granátů, zbude jen velitel družstva, velitel úderného roje a 3 úderníci, kteří mají provésti zteč a zakončiti boj zničením nepřítele. Jest to tedy v prostoru čety 10, s úderným rojem družstva druhého sledu 15 vojinů, kteří se mají zmocniti sami (podporování ovšem palbou tří lehkých kulometů) nepřátelských zákopů a zakončiti boj. Tento počet, t. j. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ stavu čety jest jistě nedostatečný a bylo by zapotřebí nějakým způsobem jej zvětšiti. Zteče mají se sice účastniti s úderným rojem i volní pomocníci, jest však nejisté, budou-li pohotově právě v ten okamžik, který jest pro zteč družstva — nebo úderného roje — nejvýhodnější. — S pomocníky může velitel družstva počítati hlavně při boji zákopovém, kdy vyrazí celé družstvo najednou a téměř v jedné linii (útok na krátkou vzdálenost, kdy zákop vlastní a nepřátelský jsou více méně rovnoběžné), nemůže jich však užiti k připojení k údernému roji, je-li tato vzdálenost větší 300 kroků. Mohlo by se pak státi, že v nejdůležitějším okamžiku bude lehký kulomet bez nábojů. Po vniknutí družstva do zákopů, této obtíže více není, poněvadž boje v zákopech účastní se jak pomocníci, tak i granátníci a velitel úderného roje disponuje pak již všemi 5 vojiny. — Obtíž spočívá zde tedy vlastně jen v tom, že granátníci, kteří střílejí puškové granáty ze vzdálenosti asi 200 kroků (ovšem také i méně) se zteče s úderným rojem neúčastní.

Při provádění zteče byla by tedy četa sestavená z pěti družstev s třemi údernými družstvy ve výhodě, poněvadž má velitel čety větší počet úderníků k dispozici; jest však nepochybné, že tato jediná výhoda nemůže býti směrodatnou a tak významnou, aby převažila ty nevýhody, se kterými by toto nové sestavení čety bylo spojeno.

4. Pronásledování nepřítele a organisace dobytého terénu. Po provedení zteče, při pronásledování nepřítele — nebo organisaci dobytého terénu — bude pak opět ve výhodě četa s větším množstvím palebných prostředků, a větší mohutností palby, t. j. četa se třemi lehkými kulomety.

*

Jest nesporné, že mohutnost palby měla a bude mít i v budoucnu pro pěchotu největší vliv na úspěšný vývoj boje. Bude-li možné rozřešiti vhodným způsobem otázku zásobování lehkých kulometů střelivem (snad pomocí speciálního druhu tanků), bude jistě pomýšleno spíše na zvýšení, než-li na snížení počtu lehkých kulometů u čety. U armády, jako jest armáda naše, kde otázka výzbroje setkává se s takovými finančními nesnáze, není myslitelné, aby moderní válečné stroje, t. j. letectvo, dělostřelectvo, tanky a pod., byly přiděleny pěchotě v takovém počtu, aby mohlo býti pomýšleno na zmenšení palebných prostředků pěchoty na nevyhovující počet 2 lehkých kulometů u čety.

Porovnáme-li pak početní stav naší armády s rozlohou hranic, dospějeme k názoru, že v mnohých a mnohých případech bude prováděn boj jak útočný, tak i obranný malými jednotkami rozmístěnými v prostoru poměrně širokém, a to nejen při krytu hranic, ale i v dalších bojích, které po krytu hranic budou následovati: pro takový boj, má-li býti úspěšný, jest větší počet lehkých kulometů u čety (nejméně 3) nezbytným. Četa se 2 lehkými kulomety ztratila by nejen velikou část své útočné i obranné síly, ale ztratila by i velkou část své schopnosti manévru, která jest pro manévrovou válku nejdůležitější.

5. Řízení palby. Řízení palby čety jest pro velitele čety v boji vždy nesnadné. V boji nebude veliteli čety vůbec možné řídit palbu 3, ba ani ne 2 lehkých kulometů; řízení palby hlasem, t. j. povely, jest pro velitele čety nemožné a znamení pro řízení palby nestačí, poněvadž mohou býti veliteli družstev mylně vykládána. Velitel čety může sice dávatí rozkazy tím způsobem, že dává střelci písemné rozkazy uzavřené ve zvláštních pouzdech z granátometů: tento způsob předávání rozkazů jest však omezen malým počtem těchto pouzder, která bude mít četa k dispozici. Zůstane tedy i zde v platnosti zásada, že velitel čety bude vydávati rozkazy družstvům od něho vzdáleným jen v důležitějších okamžicích boje. — Nejobtížnější pro velitele čety bude vydání rozkazů při přechodu z přibližování do útoku, a to zejména dáti rozkazy k pohybu a palbě velitelům střeleckých družstev u čety s pěti družstvy. U čety se třemi družstvy jest tento přechod usnadněn tím, že každé družstvo útočí přímo na ten odpor, před kterým právě je, i bez rozkazu velitele čety, na pouhé jeho znamení, které velitel čety vždy může dáti. Po zahájení boje působí pak velitel čety na boj téměř výhradně působením svého záložního družstva, a počet rozkazů, které vydává, jest omezen na nejmenší míru. Při útoku na opevněnou posici, kde všechny úlohy družstev jsou podle možnosti již předem přesně určeny, jest řízení boje čety pro velitele ještě snazší.

U čety s pěti družstvy bude přechod z přibližování do útoku vyžadovati přemístění družstev, ke kterému musí ovšem velitel čety vydati příslušné rozkazy. Ale i po provedení této přeměny bude velitel čety nucen vydávati četné rozkazy, aby řídil boj celé čety a uváděl v soulad činnost všech družstev, a zejména řídil palbu družstev střeleckých na ta místa, která budou zadržovati postup úderných družstev. Práce tato byla by však tak obtížná a vyžadovala by od velitele čety takové pozornosti, že by tím utrpěla nezbytně jeho ostatní činnost.

6. Zásobování střelivem. Tři lehké kulometry u čety budou jistě potřebovati velikého množství střeliva, rovněž zásobování čety

granáty v boji, bude jistě velice nesnadné. Ve skutečnosti však, nehledíme-li ani k možnosti zásobování střelivem tanky, nebude tato okolnost tak významná, jak by se na první pohled zdálo.

Při obranném boji bylo již řečeno, že zásobování střelivem a granáty nebude činiti obtíží, poněvadž jest možné střelivo v libovolném množství v zákopech připravit. V útočném boji šlo by pak hlavně o zásobování střelivem při boji na velké vzdálenosti a při boji, který by se prodloužil na delší dobu. Při útoku na velkou vzdálenost bude však jistě možné dodati na příhodných místech dostatečné množství střeliva; jistě dá se již předem určit, na kterém postupném cíli (blíže vesnice, rokle, lesa atd.), dala by se zásoba střeliva obnoviti a jest věci příslušných velitelů, aby na tuto okolnost vždy pamatovali. Při útoku, který trvá příliš dlouho, obnoví se zásoba střeliva v noci. Rozhodně jest však nutné střelivem co možná nejvíce šetřiti a zdůrazňovati při výcviku ustavičně nutnost střelecké kázně zvláště u mužstva střeleckých družstev.

7. Zvláštní druhy útočného boje. 1. Boj za podpory tanků jest pěchotě ulehčen tím, že tanky ničí samy nejdůležitější nepřátelská opěrná stanoviště a pěchota čistí jen území, které bylo tanky získáno a organisuje se v něm. Jsou zde tedy dvě věci, které zde přicházejí v úvahu: jest to předně čistění dobyté posice, pro které by bylo výhodnější sestavení čety z pěti družstev — ačkoliv výhoda tato jest nepatrná proto, že při tomto boji není vzhledem k malé nutnosti palby zapotřebí, aby byli pomocníci rozčleněni do hloubky a granátníci zůstávají též u svých rojů. Dále jest to organisace terénu, pro niž jest pak zase četa se 3 lehkými kulomety výhodnější. 2. Boj bez podpory dělostřelectva jest pak významný tím, že pěchota jest odkázána na své vlastní palebné prostředky. Proto bude zde velký počet kulometů těžkých i lehkých nezbytný, neboť musí pěchotě dopomoci k získání převahy nad nepřítelem a nahraditi jí mohutností palby nedostatek palby dělostřelectva.

O zvláštních seskupeních pro útočný boj nebudu se zmiňovati, poněvadž tato seskupení může velitel roty i čety vytvořiti stejným způsobem jak u čety se třemi, tak u čety s pěti družstvy.

IV.

Z předcházejících úvah jest tedy zřejmé, že četa se třemi družstvy jest výhodnější při porovnání s četou sestavenou z pěti družstev pro větší mohutnost palby, větší schopnost manévru, snažší řízení čety v boji, zejména při útočném boji manévrovém a pro větší schopnost obrany v boji zákopovém. Nevýhody, t. j. malý počet vojinů při provádění zteče a obtížné zásobování střelivem, nejsou tak značné, aby bylo zapotřebí nyní platný způsob sestavení čety měniti. — Snad bylo by výhodné sestaviti četu ze tří družstev, z nichž dvě družstva sestávala by z velitele, ze střeleckého roje jako dosud, ale z úderného roje s velitelem a pěti úderníky. Všichni granátníci byli by pak stále seskupeni u jednoho družstva, které by bylo záložním družstvem čety: tím byla by zachována mohutnost palby v četě, zesílena útočná schopnost obou družstev prvního sledu, kde by zteč prováděl celý úderný roj a velitel čety by měl k dispozici jednotku, schopnou podporovati palbou jak lehkého kulometu, tak i soustředěnou palbou puškových granátů, kteréhokoliv z útočících

družstev prvního sledu čty. Dosavadní zařazení granátníků u úderných rojů není výhodné z toho důvodu, že granátníci, kteří zahájí palbu na vhodném místě vzadu za družstvem neúčastní se zteče s úderným rojem a mimo to vymykají se na určitý čas vlivu velitele roje a velitele družstva. Palba dvou granátníků není pak tak účinná, aby mohla ve větší míře podporovati účinně zteč úderného roje. Kdyby byli však tito granátníci soustředěni v jednom roji, měl by velitel čty možnost vrhnouti na místo, které považuje za důležité, ve vhodném okamžiku takové množství granátů, že by obrana tohoto místa byla, ne-li znemožněna, tedy jistě velice znesnadněna.

Béře-li se pak v úvahu účinnost palby lehkého kulometu a soustředěné palby puškových granátů, jest jisté, že podobné stálé sestavení jednoho družstva zaručovalo by veliteli čty značný vliv na řízení boje čty a úspěšný vliv na jeho vývoj. — Tím neztratilo by toto družstvo nic ze své schopnosti boje, poněvadž granátníků může být užito právě tak jako úderníků, a družstva s granátnickým rojem mohlo by býti použito právě tak, jako obou družstev ostatních. Zároveň zvýšil by se počet vojáků, provádějících zteč u dvou družstev z 10 na 14 — nepočítáme-li volné pomocníky — aniž třeba něco měniti na dosavadním způsobu boje družstva a čty.

Četa s pěti družstvy, jejíž jedinou výhodou jest větší průbojnost a zlepšení zásobování střelivem, projevila by se v boji pro svoji těžkopádnost, nepohyblivost, obtíže při velení, řízení a manévrování v boji jistě méněcennou. Největší nevýhodou byla by zde menší mchutnost palby, která měla a bude jistě míti největší význam pro úspěšný vývoj boje. Konečně jest zapotřebí podotknouti, že přeměna čty se třemi lehkými kulomety na čet s pěti družstvy (dvěma lehkými kulomety) dala by se včas potřeby velice snadno uskutečniti: jest vždy možné utvořiti z čty se třemi lehkými kulomety čet s dvěma lehkými kulomety, kdežto opačná přeměna byla by daleko obtížnější.

Není-li proto možné najíti způsob, kterým by nedostatky čty se třemi družstvy byly odstraněny, aniž tím vzniknou nedostatky ještě četnější a daleko význačnější, bude jistě lépe ponechat čet sestavenou a vyzbrojenou tak, jak jest nyní předepsáno cvičebním řádem pro pěchotu, zvláště když pro změnu v sestavení čty, jejíž možné nedostatky nebyly vůbec ještě prakticky prokázány, není naprosto žádných závažných důvodů.

Podplukovník gen. štábu JIŘÍ BIRULA:

Velká ofensiva Brusilovova r. 1916.

(Průlom u Lucka.)

(Dokončení.)

Již 5. a 6. června rozšířily se v celém Rusku radostné zprávy, že Brusilovův průrv se podařil a že téměř celá rakouská fronta jest prolomena. Tyto první zprávy o vítězství po dlouhých a trapných měsících neúspěchů a porážek měly velmi blahodárný vliv nejen na hluboké zápolí Ruska, nýbrž i na celou ruskou brannou moc, na unavené a částečně zfatalisované ruské vojíny, kteří již nevěřili v možnost velkých úspěchů své tolik již zkusivší armády.

A skutečně počáteční úspěch byl ohromný. V krátké době podařilo se téměř všem armádám fronty proraziti silně opevněnou ně-